EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 508 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Graikijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Graikijos stabilumo programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Graikijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Graikijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradedamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Graikija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių bus parengta nuodugni apžvalga. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;

(2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Graikijai skirta ataskaita[3]. Joje įvertinta Graikijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas[4], veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
[2] OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
[3] SWD(2020) 507 *final* 2.
[4] OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

metais priimtas rekomendacijas, ir Graikijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“. Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2020 m. vasario 26 d. Atlikusi analizę Komisija padarė išvadą, kad Graikijoje yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma nustatytas disbalansas yra susijęs su didele valdžios sektoriaus skola, didelėmis neveiksniomis paskolomis bankų balansuose ir išorės sektoriumi, kai potencialus augimas vis dar mažas, o nedarbas – didelis;

(3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą[5], kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

(4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinų priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;

(5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo[6]. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliam ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;

(6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominius padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo,

[5] COM(2020) 112 *final*.
[6] COM(2020) 123 *final*.

įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;

(7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas tiekimo grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

(8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus[7]. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Graikija raginama visapusiškai pasinaudoti šiomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šie iššūkiai paveikė labiausiai;

(9) dėl skirtingų specializacijos modelių tikėtina, kad skirtinguose Graikijos regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi, visų pirma regionuose, kurie labai priklauso nuo turizmo ir kuriuose apskritai su klientais reikia bendrauti tiesiogiai. Dėl to kyla didelė rizika, kad Graikijoje didės regioniniai ir teritoriniai skirtumai, o tai dar labiau sustiprins jau pastebėtą sostinės ir ypač salų bei kalnuotų regionų skirtumų didėjimo tendenciją, kuri finansų krizės metais dar labiau sustiprėjo. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;

(10) 2020 m. balandžio 30 d. Graikija pateikė 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(11) šiuo metu Graikijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis ir skolos taisyklė;

(12) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato, kad nominalusis balansas pablogės ir 2019 m. buvusį 1,5 % BVP perteklių 2020 m. pakeis 4,7 % BVP deficitas. Numatoma, kad 2021 m. deficitas sumažės iki 0,2 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad iki 176,6 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. išaugs iki 188,8 %. Biudžeto projekcijos grindžiamos šaliai būdinga rizika, būtent nebaigtomis nagrinėti teismo bylomis ir dar neįvykdytais

---

[7] 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5), ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

viešųjų paslaugų įsipareigojimais. Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

(13) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamasi suderinto Sąjungos požiūrio, Graikija ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžeto priemonės sudarė 5,4 % BVP. Tos priemonės apima laikiną ekonominę paramą samdomiesiems darbuotojams, savarankiškai dirbantiems asmenims, individualioms įmonėms ir tam tikroms laisvosioms profesijoms, kuriuos paveikė pandemija, grąžintinų avansų mokėjimą įmonėms, kurių apyvarta sumažėjo, socialinio draudimo įmokų mokėjimą už darbuotojus, kurių darbo sutartys buvo laikinai nutrauktos, mokesčių ir socialinio draudimo įmokų, įskaitant mokesčių mokėjimo dalimis sistemas, atidėjimą bent trims mėnesiams visoms įmonėms, savarankiškai dirbantiems asmenims ir samdomiesiems darbuotojams, kuriuos paveikė koronaviruso pandemija, paskolų mažosioms ir vidutinėms įmonėms palūkanų subsidiją ir didesnes sveikatos priežiūros išlaidas. Be to, Graikija pranešė apie priemones, kurios, nors ir neturės tiesioginio poveikio biudžetui, bet padės remti įmonių likvidumą. Tos priemonės apima pinigines užtikrinimo priemones bankų skolinimui remti, teikiamas per Graikijos plėtros banką. Tačiau Komisijos 2020 m. pavasario prognozėje laikoma, kad visi mokesčių atidėjimai, taip pat kaip likvidumo priemonės, nedaro neigiamo poveikio biudžetui 2020 m. Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Graikija, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;

(14) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze ir laikantis prielaidos, kad politika nesikeis, prognozuojama, kad Graikijos valdžios sektoriaus deficitas 2020 m. sieks 6,4 % BVP, o 2021 m. – 2,1 % BVP. Numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis 2020 m. pasieks 196,4 % BVP, o 2021 m. – 182,6 % BVP;

(15) kadangi 2019 m. Graikija nesilaikė skolos taisyklės ir numatoma, kad 2020 m. nesilaikys 3 % BVP deficito ribos, 2020 m. gegužės 20 d. Komisija pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį parengė pranešimą. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas skolos kriterijus yra įvykdytas, o deficito kriterijus – nėra įvykdytas;

(16) kalbant apie COVID-19 pandemiją, atrodo, kad Graikijai reagavus laiku ir užtikrinus apribojimų laikymąsi pasirinkta veiksminga veiksmų kryptis, atsižvelgiant į tai, kad iki šiol patvirtintų užsikrėtimo atvejų buvo gana mažai. Tačiau numatoma, kad ekonominis COVID-19 krizės poveikis bus didelis, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, nes Graikija labai priklauso nuo savo turizmo ir transporto sektorių. Palyginti su 2019 m., Graikija galėjo prarasti didelę dalį pajamų iš turizmo sektoriaus. Turizmas yra svarbiausias Graikijos ekonomikos paslaugų eksportas, kuriam tenka 45 % paslaugų eksporto. Be to, numatoma, kad sumažėjusi paklausa taip pat paveiks laivybos sektorių, kuriam tenka 40 % paslaugų eksporto, nes pasaulinė prekyba dėl pandemijos lėtėja. Numatoma, kad dėl izoliavimo priemonių, mažesnių disponuojamųjų pajamų ir padidėjusio nedarbo labai sumažės vidaus paklausa;

(17) susidūrusi su COVID-19 protrūkiu, Graikija pradėjo įgyvendinti nacionalinį pandemijos planą ir greitai pradėjo taikyti precedento neturinčias priemones, įskaitant griežtą karantiną ir socialinių kontaktų ribojimą, ypač tiems, kurie, kaip įtariama,

turėjo kontaktą su virusu užsikrėtusiais žmonėmis. Valdžios institucijos patvirtino įvairių ekonominio ir socialinio poveikio mažinimo priemonių ir jos 2020 m. sudarė iki 10,5 % BVP. Priemonės apima 5 % BVP fiskalines priemones, kurių poveikis biudžetui yra 3,7 % BVP, ir papildomą 1,9 % BVP laikiną mokesčių atidėjimą bei pinigines užtikrinimo priemones komerciniams bankams, kurie galėtų suteikti iki 3,6 % BVP papildomų naujų paskolų. Viešasis sveikatos priežiūros sektorius gavo vienkartinę 273 mln. EUR injekciją, kuri apims, pavyzdžiui, 2 000 papildomų sveikatos priežiūros sektoriaus darbuotojų įdarbinimą, su sveikatos priežiūra susijusios įrangos bei priemonių pirkimą ir sustiprintą atrankinį sveikatos tikrinimą;

(18) siekiant veiksmingai kovoti su COVID-19 pandemija, reikia gerinti sveikatos priežiūros sistemos pajėgumą, prieinamumą ir atsparumą. Tiesioginiai mokėjimai už privačias sveikatos priežiūros paslaugas ir neoficialūs mokėjimai, glaudžiai susiję su neveiksmingu ligoninių valdymu, tebėra dideli. Dėl to atsiranda nelygybė. Gauti sveikatos priežiūros paslaugų vis dar yra problema, o asmenų nurodyti nepatenkinti sveikatos priežiūros poreikiai yra vieni didžiausių ES ir labai skiriasi pagal pajamų grupes ir užimtumo statusą. Paciento priemokos nebuvo pakankamai pagrįstos asmenų materialine padėtimi, kad būtų apsaugotos pažeidžiamos grupės. Padėtį dar labiau apsunkina perteklinė vaistų pasiūla, taigi ir perteklinis dažnai pernelyg brangių vaistų vartojimas. Siekdama išspręsti šią problemą, Graikija įgyvendina plataus užmojo pirminės sveikatos priežiūros reformą, kad trumpuoju laikotarpiu visiems gyventojams būtų suteikta galimybė naudotis pagrindinėmis kokybiškomis paslaugomis, o ilguoju laikotarpiu – visapusiška pirmosios grandies funkcijomis grindžiama sistema. Iš pirmųjų duomenų matyti, kad tai yra labai svarbu siekiant apsaugoti piliečius ir apriboti viruso plitimą, taip užtikrinant, kad būtų galima panaudoti visą sistemos pajėgumą gydyti pacientus pagal jų poreikius. Vis dar reikia rasti tvarų sprendimą dėl sveikatos priežiūros išlaidų, nes fiskalinį tvarumą daugiausia užtikrina lėšų susigrąžinimo sistema, kuriai dėl nepakankamų struktūrinių priemonių daromas vis didesnis spaudimas. Nors neseniai buvo imtasi tam tikrų pasitikėjimo teikiančių veiksmų, centralizuotų viešųjų pirkimų sistema vis dar silpna. 2018 m. viešosios išlaidos sveikatai buvo mažesnės už ES vidurkį, net įskaitant susigrąžintų lėšų vertę, kuri padidina išlaidas maždaug 1 % BVP. Siekiant pagerinti sveikatos sistemos veiksmingumą, prieinamumą ir bendrą atsparumą, reikia didinti veiksmingumą ir skirti papildomų finansinių išteklių;

(19) reikia imtis priemonių, kad būtų sušvelnintas COVID-19 krizės poveikis darbuotojams ir įmonėms. Pagal Komisijos prognozę, nedarbas 2020 m. turėtų išaugti iki 19,9 %, o 2021 m. sumažėti iki 16,8 %. Graikija jau pradėjo taikyti laikiną sistemą, pagal kurią sumažinamos įmonių, kurių veikla buvo sustabdyta arba kurių veiklai padarytas didelis poveikis, darbo sąnaudos, kartu išsaugant nukentėjusiųjų darbuotojų darbo sutartis ir teikiant jų pajamoms paramą. Tačiau įgyvendinus visapusišką sutrumpinto darbo laiko tvarką būtų rastas tvaresnis ir lankstesnis sprendimas, taigi valdžios institucijos ėmėsi veiksmų šia linkme. Tokia tvarka leistų įmonėms sutrumpinti darbo laiką taikant modulinį metodą, atitinkantį jų veiklos apribojimo laipsnį, kartu išsaugant pramonės šakų veikimą ir neleidžiant laikinam atleidimui iš darbo tapti struktūriniu. Išsaugoti ekonominę veiklą ir darbo vietas izoliavimo ir socialinių kontaktų ribojimo metu padėtų ir lanksčios darbo tvarkos, pavyzdžiui, nuotolinio darbo, kuris Graikijoje iki šiol buvo ribotas, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis, išplėtimas;

(20) COVID-19 krizė gali dar labiau pabloginti daugelio gyventojų socialinę padėtį ir padidinti pajamų nelygybę. Prieš pandemijos protrūkį Graikijos gyventojų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis vis dar buvo viena didžiausių ES, o rizika

turintiems vaikų ir esantiems darbingo amžiaus buvo didesnė nei vyresnio amžiaus asmenims. Didelį susirūpinimą taip pat kėlė dirbančiųjų skurdas, galimybės gauti įperkamą būstą ir energijos nepriteklius. Siekiant sušvelninti krizės poveikį, bus labai svarbu užtikrinti tinkamą pajamų pakeitimą visiems nukentėjusiems darbuotojams ir savarankiškai dirbantiems asmenims, įskaitant tuos, kurie susiduria su naudojimosi socialine apsauga spragomis. Taip pat bus svarbu remti pažeidžiamiausius asmenis, įskaitant neaktyvius ir nedeklaruojamus darbuotojus, stiprinant socialinės apsaugos sistemas. Tikėtina, kad daugiau žmonių grįš į pagrindines socialinės apsaugos sistemas, todėl bus svarbu padidinti paramos, kuria garantuojamos minimalios pajamos, adekvatumą. Labiausiai skurstančių ir pažeidžiamų asmenų, įskaitant neįgaliuosius, pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus, grupėms būtinos visapusiškos galimybės gauti socialines paslaugas. Be to, ilgalaikės priežiūros paslaugos nėra pakankamai išplėtotos. Graikija taip pat turėtų toliau didinti galimybes gauti įperkamą būstą, visų pirma namų ūkiams, kuriems gresia skurdas, pavyzdžiui, sukurti paramos pažeidžiamiems būsto savininkams, turintiems hipotekinę skolą, sistemą;

(21) COVID-19 krizė sustabdė pastaraisiais metais pastebėtus teigiamus darbo rinkos pokyčius, o nedarbas vėl turėtų pradėti augti. Siekdama paremti tvirtą užimtumo atsigavimą laikotarpiu po krizės, Graikija turi užbaigti reformas, kad padidintų politikos, kuria siekiama įdarbinti žmones, visų pirma mokymo programų, veiksmingumą. Bus labai svarbu didinti valstybinės užimtumo tarnybos pajėgumą teikti nuolatinę ir individualizuotą paramą darbo ieškantiems asmenims. Graikija turi skirti ypatingą dėmesį jaunimui ir moterims, kuriems užimtumo galimybių trūkumas turi didesnį poveikį. Taip pat yra galimybių gerinti socialinį dialogą remiant aktyvų ir prasmingą socialinių partnerių dalyvavimą formuojant politiką, be kita ko, rengiant ir įgyvendinant priemones, skirtas COVID-19 krizės poveikiui šalinti. Vyriausybė turėtų sutelkti savo pastangas į visų asmenų pagrindinių įgūdžių gerinimą. Bus labai svarbu spręsti prastų mokymosi rezultatų problemą, tobulinti profesinį rengimą ir mokymą ir plėsti suaugusiųjų mokymąsi. Siekiant sumažinti įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitiktį ir paspartinti darbo rinkos atsigavimą, labai svarbu didinti švietimo ir mokymo kokybę ir atitiktį darbo rinkos poreikiams;

(22) nuo pat atsako į COVID-19 protrūkį pradžios Vyriausybės prioritetas ne be pagrindo buvo teikti tvarią likvidumo paramą, įskaitant apyvartinį kapitalą, nukentėjusioms įmonėms, visų pirma mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir labai mažoms įmonėms, būtent paskolomis ir garantijomis. Pagal laikinąją valstybės pagalbos sistemą Graikija pradėjo taikyti tris įmonių kapitalo likvidumo didinimo schemas: i) schemą, taikomą grąžintinoms avansinėms išmokoms; ii) piniginių užtikrinimo priemonių schemą banko paskoloms padengti ir iii) palūkanų subsidijų schemą trumpalaikėms paskoloms. Svarbu, kad šiame procese bankų sektorius, padedamas valdžios institucijų, vykdytų savo, kaip tarpininko, vaidmenį: remdamasis tinkamu kredito rizikos vertinimu ir prudenciniais kredito standartais palaikytų būtiną kredito srautą ir kartu tiksliai praneštų apie bet kokį turto kokybės pablogėjimą. Siekiant užtikrinti turto kokybę ir kartu skatinti ekonomikos atsigavimą, bus labai svarbu remti bankų sektoriaus pajėgumą siūlyti tvarius skolos restruktūrizavimo sprendimus perspektyviems nuo krizės nukentėjusiems skolininkams;

(23) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Kad augimas būtų ilgalaikis ir mažėtų regioniniai skirtumai, labai svarbu didinti augimą skatinančias investicijas prioritetiniuose sektoriuose. 2019 m. viešosios investicijos buvo mažesnės, nei planuota, daugiau nei

1 % BVP, palyginti su panašiais prastais rezultatais ankstesniais metais. Valdžios institucijos pradėjo spręsti nuolatinio nepakankamo asignavimų panaudojimo problemą parengdamos nacionalinį plėtros planą, kuriuo siekiama sugriežtinti taisykles, reglamentuojančias remiamų projektų rengimą, valdymą, finansavimą ir įgyvendinimą, ir veiksmų planą, kuriuo siekiama pagerinti viešųjų investicijų prognozavimą ir stebėseną. Atsižvelgiant į svarbų viešųjų investicijų vaidmenį skatinant ekonomikos atsigavimą po COVID-19 krizės, labai svarbu pašalinti visas likusias administracines kliūtis ir sukurti naujų projektų bazę. Sukūrus specialią projektų rengimo priemonę būtų galima toliau gerinti ir spartinti viešąsias investicijas. Dėl didinamojo poveikio veiksmingesnis viešųjų investicijų įgyvendinimas dar labiau paskatintų augimą. Graikija taip pat galėtų pasinaudoti veiksmingesniais ir tvaresniais viešaisiais pirkimais, kurie yra neatskiriama jos pastangų gerinti ir racionalizuoti viešąsias išlaidas dalis, taip pat konkurencingos verslo aplinkos garantas. Tam reikėtų tinkamomis teisėkūros ir administracinėmis priemonėmis pašalinti nustatytus trūkumus, pavyzdžiui, nuolatinį nepagrįstai per mažos kainos pasiūlymų reiškinį;

(24) norint atgaivinti Graikijos ekonomiką, taip pat reikės šalinti kai kuriuos ilgalaikius trūkumus ir išnaudoti ateities galimybes. Sektoriai, kuriems reikia didelių investicijų, apima transportą ir logistiką: visų pirma reikia paramos geležinkeliams, kelių eismo saugumui ir įvairiarūšio transporto mazgų atnaujinimui, taip pat kietųjų atliekų ir miesto nuotekų tvarkymui, o čia reikalingos aplinkos požiūriu tvarios investicijos. Kad Graikija pereitų prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos, ilgą laikotarpį reikės didelių privačiųjų ir viešųjų investicijų. Planuojamos investicijos, pavyzdžiui, nedideli energijos vartojimo efektyvumo, pastatų renovacijos ir atsinaujinančiosios energijos projektai, galėtų būti sutelktos laikotarpio pradžioje ir prisidėti prie ekonomikos atsigavimo po COVID-19. Vidutinio laikotarpio atsigavimo priemonių parengiamasis darbas galėtų būti grindžiamas investicijomis, numatytomis valstybių narių nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose, bendro intereso projektų sąrašuose ir infrastruktūros plėtros planuose. Susijusios investicijos galėtų apimti tarpvalstybines elektros energijos importo ir eksporto jungtis tarp kaimyninių valstybių narių, kuriomis būtų siekiama užtikrinti tvarų elektros energijos tiekimą Graikijos gyventojams ir įmonėms, ir priemones, kuriomis būtų užtikrintas teisingas perėjimas regionuose, kuriuos labiausiai paveikė Graikijos plataus užmojo planas atsisakyti elektros energijos gamybos naudojant rusvąsias anglis. Graikijai pašalinti tam tikrus rekomendacijose nustatytus trūkumus, kuriuos kelia perėjimas prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos, visų pirma šalies ataskaitos[8] D priede nurodytose teritorijose, galėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Graikijai galimybę kuo geriau pasinaudoti tuo fondu;

(25) nepaisant tam tikros ankstesniais metais padarytos pažangos, Graikija turi dėti daugiau pastangų, kad pagerintų savo skaitmeninės veiklos rezultatus, be kita ko, diegdama skaitmenines priemones ir paslaugas viešojo administravimo sektoriuje, teisingumo sistemoje ir įmonėse. Nuo COVID-19 protrūkio pradžios pradėjus teikti tam tikras skaitmenines paslaugas padarytos pažangos išlaikymas ir įtvirtinimas bus ypač svarbūs viešajam administravimui ir atsigavimo etapui. Strateginis požiūris į spartesnį skaitmeninių technologijų naudojimą visuose ekonomikos sektoriuose, įskaitant viešąjį administravimą, ir įvairių informacinių sistemų, visų pirma rinkos priežiūros duomenų bazės, sąveikumas padėtų sumažinti našumo atotrūkį nuo euro zonos šalių ir palengvinti administracinę naštą. Vienas iš prioritetų taip pat yra prieigos prie itin didelio pralaidumo tinklų gerinimas ir itin spartaus interneto diegimas. Kalbant apie

[8] SWD(2020) 507 *final* 2.

skaitmeninius įgūdžius, Graikija vis dar nesiekia ES vidurkio, nes 2019 m. tik 51 % 16–74 m. asmenų turėjo bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius, palyginti su 58 % ES vidurkiu. Skaitmeninių įgūdžių tobulinimas Graikijoje suteiks visiems vienodas galimybes naudotis e. paslaugomis, padės įmonėms veiksmingai naudotis nuotolinio darbo ir e. priemonėmis, ir suteiks galimybę visiems besimokantiems tiek mokyklose, tiek universitetuose, tiek suaugusiųjų švietimo įstaigose visapusiškai mokytis nuotoliniu būdu. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti palankių sąlygų neturintiems asmenims, įskaitant pabėgėlius ir prieglobsčio prašytojus, taip pat atokiose ir kaimo vietovėse gyvenantiems asmenims;

(26) po to, kai 2018 m. Graikija sėkmingai užbaigė Europos stabilumo mechanizmo finansinės paramos programos įgyvendinimą, ji yra stebima pagal Reglamente (ES) Nr. 472/2013 nustatytą griežtesnės priežiūros sistemą. Sprendime pradėti griežtesnę priežiūrą Graikijoje[9] pripažįstama, kad vidutiniu laikotarpiu Graikijai reikia ir toliau imtis priemonių makroekonominio disbalanso potencialiems šaltiniams pašalinti, kartu įgyvendinant struktūrines reformas, kuriomis remiamas patikimas ir tvarus ekonomikos augimas. 2018 m. birželio 22 d. Graikija įsipareigojo Euro grupei tęsti visas pagal programą priimtas pagrindines reformas, kol jos bus visiškai užbaigtos. Graikija taip pat įsipareigojo įgyvendinti konkrečias priemones, susijusias su fiskaline, įskaitant fiskalinę struktūrinę, politika, socialine gerove, finansiniu stabilumu, darbo ir produktų rinkomis, privatizacija, teisingumo sistemos veikimu, viešuoju administravimu ir kova su korupcija. Šios struktūrinės reformos tampa vis svarbesnės Graikijai siekiant atgaivinti ekonomiką. Sėkmingas šių reformų įgyvendinimas ir užbaigimas turėtų labai padėti paremti Graikijos augimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais. Graikijai taikomas reikalavimas teikti ketvirčio ataskaitas apie jos įsipareigojimų įgyvendinimo pažangą taikant griežtesnę priežiūrą – jeigu ataskaita palanki, kas pusmetį gali būti taikomos skolos mažinimo priemonės, kurių vertė siekia 0,7 % BVP per metus. 2019 m. balandžio ir gruodžio mėn. įvykusiuose Euro grupės posėdžiuose sutarta leisti panaudoti pirmąsias dvi sąlygiškų skolos priemonių dalis, kurių vertė – atitinkamai 970 mln. EUR ir 767 mln. EUR. 2020 m. gegužės 20 d. buvo paskelbta šeštoji griežtesnės priežiūros ataskaita, kurioje įvertinta Graikijos įsipareigojimų įgyvendinimo pažanga;

(27) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigauti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis, įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;

(28) ypač svarbu, kad dabartinėmis aplinkybėmis daugiausia dėmesio ir toliau būtų skiriama bankų restruktūrizavimui siekiant išsaugoti finansinį stabilumą ir išlaisvinti bankų sektoriaus pajėgumus, kad būtų galima finansuoti ekonomikos atsigavimą. Bankų sektorius tapo atsparesnis, todėl 2019 m. rugsėjo mėn. buvo panaikinta kapitalo kontrolė, tačiau įsisenėjusi rizika ir problemos tebėra didelės. Tai apima vis dar didelį

[9] 2018 m. liepos 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/1192 pradėti griežtesnę priežiūrą Graikijoje (OL L 211, 2018 8 22, p. 1) ir 2019 m. vasario 20 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/338 dėl griežtesnės priežiūros Graikijoje taikymo pratęsimo (OL L 60, 2019 2 28, p. 17).

susikaupusių neveiksnių paskolų kiekį, kapitalo poziciją, atitinkančią kapitalo reikalavimus, tačiau susiduriančią su didėjančia kapitalo paklausa trumpuoju laikotarpiu ir mažu pelningumu, priklausančiu nuo skolinimo augimo. Todėl Graikijos bankams kyla ypač didelė rizika, kad dėl COVID-19 pandemijos padidės finansavimo išlaidos ir vėl pablogės turto kokybė. Nepertrūkstamo antrinės neveiksnių paskolų rinkos veikimo skatinimas kartu su nauju skolinimu ir perspektyviu ilgalaikių paskolų restruktūrizavimu laikantis prudencinių kredito standartų gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant dvejopo tikslo – sumažinti protrūkio poveikį turto kokybei ir kartu spręsti likusių neveiksnių paskolų problemą. Esminis žingsnis šia linkme gali būti teisinės sistemos reformos, kuria sudaromos sąlygos iš įsipareigojimų nevykdančių skolininkų nevaržomai susigrąžinti užtikrinimo priemonę, įgyvendinimas;

(29) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Graikija prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;

(30) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Graikija, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;

(31) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Graikijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Graikija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Graikijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;

(32) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[10] pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(33) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Šiose rekomendacijose atsižvelgiama į poreikį kovoti su pandemija ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomikai atsigauti, nes tai pirmas būtinas žingsnis, kuris leistų koreguoti disbalansą. Rekomendacijos, kuriomis tiesiogiai naikinamas Komisijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį nustatytas makroekonominis disbalansas, atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Graikijai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Jei ekonominė padėtis leidžia, laikytis fiskalinės politikos,

[10] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

orientuotos į apdairią fiskalinę būklę vidutiniu laikotarpiu ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Stiprinti sveikatos sistemos atsparumą ir užtikrinti adekvačias ir vienodas galimybes gauti sveikatos priežiūrą.

2. Sušvelninti krizės poveikį užimtumui ir socialinį poveikį, be kita ko, įgyvendinant priemones, pavyzdžiui, sutrumpinto darbo laiko tvarką, ir užtikrinant veiksmingą aktyvumo skatinimo paramą.

3. Skubiai imtis priemonių likvidumui ir nuolatiniam kreditų ir kitokio finansavimo srautui į ekonomiką užtikrinti, daugiausia dėmesio skiriant labiausiai nuo krizės nukentėjusioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į saugų ir tvarų transportą ir logistiką, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą, aplinkos infrastruktūrą ir labai didelio pralaidumo skaitmeninę infrastruktūrą ir įgūdžius. Didinti viešojo administravimo veiksmingumą ir skaitmeninimą ir skatinti įmonių skaitmeninę transformaciją.

4. Tęsti ir užbaigti reformas laikantis 2018 m. birželio 22 d. Euro grupėje po programos įgyvendinimo prisiimtų įsipareigojimų, kad pradėjus laipsniškai mažinti dėl COVID-19 protrūkio nustatytus apribojimus, atsinaujintų tvarus ekonomikos atsigavimas.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas